

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЙНІ РОЗ'ЯСНЕННЯ

13 січня 2022 р.

Київ

№ 1-pp

Про надання висновків
щодо кваліфікації дій

Антимонопольний комітет України, розглянувши подання відділу ринків транспорту Департаменту досліджень і розслідувань ринків невиробничої сфери від 06.12.2021 № 130-01/8164-п та відповідні матеріали,

ВСТАНОВИВ:

- (1) До Антимонопольного комітету України (далі – Комітет) надійшла заява державного підприємства «Укрхімтрансміак» (далі – ДП «Укрхімтрансміак», Підприємство) від 25.03.2021 № 1/02.2-435 (вх. Комітету № 8-01/12-pp від 26.03.2021) про надання висновку в порядку передбаченому статтею 14 Закону України «Про захист економічної конкуренції» щодо відповідності дій Підприємства положенням законодавства про захист економічної конкуренції під час запровадження Умов надання послуг з транспортування (переміщення) аміаку магістральним трубопроводом, що поставляється споживачам України.
- (2) У порядку, встановленому статтею 34 Закону України «Про захист економічної конкуренції», Підприємством здійснена оплата за надання Комітетом висновків у формі рекомендаційних роз'яснень відповідно до статті 14 Закону України «Про захист економічної конкуренції» в розмірі 320 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (копія платіжного доручення від 19 березня 2021 року № 379).
- (3) Листом від 11.05.2021 № 1/02.2-680 (вх. Комітету № 8-01/6392 від 13.05.2021) Підприємством надано Комітету додаткову інформацію, пояснення та копії документів, необхідних для розгляду заяви.

1. Заявник

- (4) ДП «Укрхімтрансміак» створене наказом Державного комітету промислової політики України від 5 червня 2001 року № 223 на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 22 травня 2001 року № 571 «Про утворення державного підприємства «Укрхімтрансміак».
- (5) Підприємство є юридичною особою, засноване на державній власності та належить до сфери управління Міністерства економіки України.
- (6) ДП «Укрхімтрансміак» є стратегічно важливим для України державним підприємством, одним з найбільших світових транспортувальників рідкого аміаку й

оператором української ділянки магістрального аміакопроводу «Тольятті-Горлівка-Одеса». До складу Підприємства входять два структурні підрозділи – Придніпровське та Миколаївське управління магістрального аміакопроводу.

- (7) Основними завданнями, покладеними на Підприємство відповідно до статуту є:
  - здійснення транспортування аміаку трубопровідним транспортом через територію України;
  - проведення розрахунків з підприємствами, які беруть участь у транспортуванні та транзиті аміаку;
  - підвищення безпеки експлуатації українського відрізка магістрального аміакопроводу «Тольятті – Одеса».
- (8) Для забезпечення виконання статутних завдань і безперервного та безпечного транзитного транспортування аміаку ДП «Укрхімтрансаміак» укладає господарські договори з українськими та російськими суб'єктами господарювання про транспортування (транзит) аміаку магістральним аміакопроводом, який знаходиться на його балансі, через територію України.
- (9) Підприємство надає послуги з транзиту аміаку трубопроводом від кордону Росії до акціонерного товариства «Одеський припортовий завод», а також послуги з транспортування (переміщення) аміаку магістральними трубопроводами України, що поставляється споживачам України.
- (10) Виробниками аміаку, що транспортується магістральним трубопроводом, є ПАТ «Тольяттіазот» (м. Тольятті, Росія) та АТ «Мінудобренія» (м. Россош, Росія).

2. Нормативно-правове регулювання

- (11) Відповідно до частини першої статті 4 Закону України «Про природні монополії» державне регулювання діяльності суб'єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 цього Закону, здійснюється національними комісіями регулювання природних монополій, які утворюються і функціонують відповідно до цього Закону з особливостями, встановленими законом.
У випадках, встановлених законом, державне регулювання діяльності суб'єктів природних монополій може здійснюватися органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування.
- (12) Згідно із частиною першою статті 5 Закону України «Про природні монополії» діяльність суб'єктів природних монополій регулюється, зокрема, у сфері транспортування інших речовин трубопровідним транспортом.
- (13) Відповідно до Зведеного переліку природних монополій на 01.01.2022 ДП «Укрхімтрансаміак» є суб'єктом природної монополії на ринку транспортування аміаку магістральними трубопроводами.
- (14) Згідно з абзацом 4 частини першої статті 10 Закону України «Про природні монополії» суб'єкти природних монополій зобов'язані, зокрема, забезпечувати на недискримінаційних умовах реалізацію вироблених ними товарів споживачам, а також не чинити перешкод для реалізації угод між виробниками, що здійснюють діяльність на суміжних ринках, та споживачами.

- (15) Статтею 12 Закону України «Про трубопровідний транспорт» визначені основи господарської діяльності підприємств, установ та організацій трубопровідного транспорту, зокрема:

Господарська діяльність підприємств, установ та організацій трубопровідного транспорту визначається цим Законом та іншими актами законодавства України.

Підприємства, установи та організації трубопровідного транспорту здійснюють приймання, збереження, перевантаження і транспортування трубопроводами, у тому числі з метою транзиту, вуглеводнів, хімічних продуктів, води та інших продуктів і речовин на основі договорів з урахуванням економічної ефективності та пропускної спроможності магістральних трубопроводів.

Економічні та соціальні відносини підприємств, установ та організацій трубопровідного транспорту, що виникають у процесі їх діяльності, ґрунтуються на принципах взаємної вигоди.

- (16) Підприємство надає послуги з транспортування аміаку, що постачається споживачам України на підставі державних регульованих цін (тарифів).
- (17) Відповідно до пункту 9-2 додатку до постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 р. № 1548 «Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)» (зі змінами) Мінекономіки встановлює тарифи на транспортування (переміщення) аміаку магістральними трубопроводами України, що поставляється споживачам України.
- (18) Тарифи на транспортування (переміщення) аміаку магістральними трубопроводами України, що поставляється споживачам України, встановлено наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.11.2020 № 2422, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30 листопада 2020 року за № 1194/35477, який набрав чинності з 15.12.2020 та наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 06.05.2021 № 918 «Про внесення змін до тарифів на транспортування (переміщення) аміаку магістральними трубопроводами України, що поставляється споживачам України», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28 травня 2021 р. за № 705/36327, який набрав чинності з 11.06.2021.
- (19) Отже, послуги з транспортування (переміщення) аміаку магістральним трубопроводом України, що поставляється споживачам України, ДП «Укрхімтрансаміак» надає як суб'єкт природної монополії.

3. Обставини заяви

- (20) За наданою Підприємством інформацією діє технологічна максимальна пропускна здатність аміакопроводу, визначена Технологічним регламентом транспортування рідкого аміаку магістральним трубопроводом територією України (далі – Регламент), затвердженим наказом УДП «Укрхімтрансаміак» від 15.12.2010 № 171 (зі змінами), яка лімітує загальний обсяг аміаку, що може бути транспортований аміакопроводом. Проектна потужність аміакопроводу становить 2,52 млн т аміаку на рік.
- (21) Згідно з Регламентом магістральний аміакопровід – технологічний комплекс, який функціонує як єдина транспортна система для здійснення транзитних, міждержавних і міжрегіональних поставок рідкого аміаку від ПАТ «ТольяттіАзот», АТ «Міндобрива» м. Россош і Горлівського ПАТ «Концерн Стирол» через територію України на

ПАТ «Одеський припортовий завод» для подальшого постачання на експорт та видачі вздовж траси сільськогосподарським підприємствам, у складі магістрального аміакопроводу «Гольятті-Одеса» та його відгалуження «Горлівка-Лозова» (далі – МА).

- (22) Підприємство пояснило, що транспортування аміаку споживачам України може здійснюватися виключно за рахунок балансування обсягів транзиту (врівноваження попиту на послуги з транспортування рідкого аміаку споживачам України та на послуги з транзиту рідкого аміаку).
- (23) На теперішній час до Підприємства надходять листи від споживачів з клопотаннями укласти договори на транспортування аміаку російського походження магістральним трубопроводом. У цих листах заявники зазначають, що мають домовленості з виробниками аміаку на його поставку, та визначають прогнозний обсяг транспортування.
- (24) Натомість, практика виконання таких договорів у минулому свідчить, що споживачі, заявляючи великий обсяг транспортування аміаку для внутрішнього ринку України, не забезпечували транспортування заявлених обсягів.
- (25) Траплялися випадки, коли замовники послуг посилались на домовленості із заводом-виробником, але останній повідомляв про відсутність будь-яких домовленостей з відповідним споживачем.
- (26) ДП «Укрхімтрансаміак» вважає, що за таких обставин може виникнути ситуація, коли Підприємство взяло на себе договірні зобов'язання з транспортування аміаку на всю технологічну потужність, у зв'язку із чим відмовило іншим споживачам, а в ході виконання договорів на поточний рік контрагенти не забезпечили для відтранспортування всього договірного обсягу аміаку.
- (27) За таких обставин інші споживачі не отримують доступу до послуг Підприємства, а Підприємство у свою чергу недоотримує очікуваних доходів від здійснення господарської діяльності.
- (28) Тому, з метою уникнення укладання договорів з недобросовісними та/або «сумнівними» контрагентами, Підприємство розробило Умови надання послуг з транспортування (переміщення) аміаку магістральним трубопроводом, що поставляється споживачам України (далі – Умови). Зазначені Умови будуть запроваджені наказом керівника та розміщені на інтернет-сторінці Підприємства.
- (29) Умови визначають правові, технічні, організаційні та економічні засади надання послуг з транспортування (переміщення) аміаку магістральним трубопроводом, що поставляється споживачам України (далі – Послуги з транспортування).
- (30) Дія цих Умов розповсюджується на ДП «Укрхімтрансаміак» та замовників Послуг з транспортування (далі – Замовники) виключно для споживачів України.
- (31) Відповідно до пункту 1.4 Умов надання Послуг з транспортування Замовникам здійснюється на принципах:
  - забезпечення безумовного виконання зобов'язань Підприємства з транзиту рідкого аміаку територією України;
  - рівного права доступу для всіх Замовників;
  - збереження цілісності, безпечної та стабільної роботи магістрального аміакопроводу;

- надання Підприємством Послуг з транспортування виключно на договірних засадах;
  - надання Підприємством Послуг з транспортування належної якості;
  - своєчасної та повної оплати Послуг з транспортування, наданих Підприємством;
  - відповідальності Замовників та Підприємства за дотримання договірних зобов'язань.
- (32) Розділ 2 Умов визначає основні засади надання Послуг з транспортування. Так, пунктом 2.1 Умов передбачено, що Підприємство, застосовуючи об'єктивні та прозорі засади, які забезпечують однакове поводження із Замовниками, а також беручи до уваги вимоги захисту довкілля, забезпечує:
- стале функціонування МА та виконання договорів про надання послуг з транспортування рідкого аміаку із Замовниками;
  - функціонування МА в скоординований та ефективний спосіб зі збереженням необхідної надійності транспортування рідкого аміаку та його якості;
  - оперативно - диспетчерське управління транспортуванням рідкого аміаку;
  - вжиття заходів, необхідних для надійного функціонування МА;
  - балансування та управління перевантаженнями МА;
  - надання Замовникам інформації про умови надання послуг з транспортування рідкого аміаку.
- (33) У той же час, Умови містять положення, якими передбачено такі види штрафів та штрафних санкцій для споживачів, зокрема:
- пункт 2.6 – Якщо фактична річна кількість послуг з транспортування та видачі аміаку відрізняється в меншу сторону більш ніж на 10 % від обумовленої Договором, Замовник сплачує Підприємству штраф у розмірі 10 % від вартості Послуг з транспортування різниці між договірною та фактичною кількістю послуг за середньозваженим тарифом;
- пункт 2.7 – Замовник сплачує Підприємству штрафну санкцію у розмірі 1000 грн за кожен тону відтранспортованого, але невивезеного з РС аміаку станом на останній день кожного місяця.
- пункт 2.8 – Оплата штрафу, зазначеного в пунктах 2.6, 2.7 цих Умов здійснюється Замовником на підставі рахунку-фактури Підприємства протягом 10 робочих днів від дня виставлення рахунку.
- (34) Стосовно правомірності застосування зазначених штрафних санкцій Підприємство пояснило таке.
- (35) Закон України «Про трубопровідний транспорт» визначає, що підприємства трубопровідного транспорту зобов'язані забезпечувати постачання споживачам хімічних продуктів відповідно до умов договорів (стаття 16 Закону).
- (36) Водночас, базовим принципом регулювання договірних відносин є свобода договору, який закріплений пунктом 3 частини першої статті 3 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) та передбачає, що сторони є вільними в укладенні договору, виборі контрагента та визначенні умов договору з урахуванням вимог цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, звичаїв ділового обороту, вимог розумності та справедливості.
- (37) Однак, ДП «Укрхімтрансаміак» як суб'єкт господарювання, що займає монопольне становище на ринку та в силу законодавства про захист економічної конкуренції, позбавлене права вільного вибору контрагента, тому необхідним є механізм захисту Підприємства від зловживань зі сторони «недобросовісних» споживачів.

- (38) Запровадження штрафних санкцій є способом забезпечити виконання споживачем взятих на себе зобов'язань у межах визначених законодавством та на таких правових засадах.
- (39) Господарські зобов'язання виникають на підставі господарського договору (абзац 3 частини першої статті 174 Господарського кодексу України (далі – ГК України)).
- (40) Згідно зі статтями 526 ЦК України та 193 ГК України зобов'язання потрібно виконувати належним чином відповідно до їх умов, а також вимог закону та інших правових актів.
- (41) Частина друга статті 217 ГК України надає право суб'єктам господарювання застосовувати до порушників господарських зобов'язань господарські санкції – штрафні та оперативно-господарські.
- (42) Відповідно до статті 230 ГК України штрафними санкціями за цим Кодексом є господарські санкції у вигляді грошової суми (неустойка, штраф, пеня), яку учасник господарських відносин зобов'язаний сплатити в разі невиконання або неналежного виконання господарського зобов'язання.
- (43) Отже, суб'єкт господарювання має право, для захисту своїх майнових інтересів, запроваджувати штрафні санкції під час укладення договору. Саме цим правом керувалось Підприємство визначаючи штрафні санкції (штрафи), передбачені пунктами 2.6 та 2.7 Умов.
- (44) Окрім того, свідомий підхід споживача до визначення очікуваних обсягів транспортування аміаку буде базою для балансування транспортування аміаку іншими споживачами, оскільки пропускна потужність аміакопроводу лімітована технологічною спроможністю.
- (45) Підприємство також зазначило, що договір про надання послуг з транспортування аміаку магістральним аміакопроводом з видачею з роздавальних станцій передбачає, що: «Сторона, що порушила будь-яке зобов'язання за Договором, зобов'язана відшкодувати в повному обсязі збитки, завдані таким порушенням». Таким чином, Підприємство також несе відповідальність за порушення зобов'язань за Договором про транспортування.
- (46) Розділом 3 Умов визначається порядок укладання договору про надання послуг з транспортування аміаку магістральним трубопроводом.
- (47) Договір про надання послуг з транспортування аміаку магістральним трубопроводом – договір, укладений між Підприємством та Замовником, згідно з яким Підприємство надає Замовнику послуги з транспортування та видачі рідкого аміаку на період та на умовах, визначених у такому договорі, а Замовник оплачує Підприємству вартість отриманих послуг (далі – Договір).
- (48) Пунктами 3.1 – 3.3 Умов передбачено, що надання Послуг з транспортування здійснюється виключно на підставі Договору. Договір є документом, який регулює правовідносини між Підприємством та окремим Замовником. Договір укладається в межах одного календарного року.
- (49) Згідно з пунктом 3.4 Умов для укладання Договору Замовник надає Підприємству:

підпункт 3.4.1 – Заяву на укладення Договору, в якій зазначає виробника, загальний обсяг транспортування аміаку, помісячний графік транспортування із зазначенням точок виходу, з яких планується видача аміаку;

підпункт 3.4.2 – Документи, що підтверджують повноваження осіб представляти, у тому числі вчиняти правочини, Замовника (статут, витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, отриманий не пізніше 1 місяця до дати подання заяви, витяг з реєстру платників ПДВ, наказ (протокол зборів засновників) про призначення керівника Замовника, його П.І.Б., довіреність тощо);

підпункт 3.4.3 – Копію договору на підтвердження поставки рідкого аміаку з заводом-виробником або офіційний лист-підтвердження (гарантійні зобов'язання) заводу-виробника (ПАТ «Тольяттіазот», АТ «Мінудобренія») із зазначенням, вказаних у листі-заяві обсягів транспортування рідкого аміаку;

підпункт 3.4.4 – Інші документи на підтвердження відсутності підстав для відмови Замовнику в укладенні Договору, визначених пунктами 3.8.6 – 3.8.9 Умов.

- (50) Водночас пунктом 3.8 Умов визначено обставини, за яких Підприємство залишає заяву Замовника про укладення Договору без задоволення, зокрема:
- підпункт 3.8.2 – Замовник не виконав свої зобов'язання за раніше укладеним договором про надання послуг з транспортування з Підприємством;
- підпункт 3.8.3 – Замовник не сплатив та/або несвоєчасно сплатив штрафні санкції, зазначені в пунктах 2.6, 2.7 цих Умов;
- підпункт 3.8.8 – Замовник має заборгованість із сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), крім випадку, якщо Замовник здійснив заходи щодо розстрочення і відстрочення такої заборгованості у порядку та на умовах, визначених законодавством України.
- (51) В обґрунтування правових підстав запровадження підпунктів 3.8.2 та 3.8.3 пункту 3.8 Умов Підприємство повідомило таке.
- (52) Метою оперативно-господарських санкцій є припинення або попередження повторення порушень зобов'язання, як захід оперативного впливу на правопорушника (частина перша статті 235 ГК України).
- (53) Законодавство дозволяє застосовувати до порушників господарських зобов'язань оперативно-господарські санкції у формі відмови від господарського зобов'язання зі стороною, яка порушила господарське зобов'язання (пункт 4 частини першої статті 236 ГК України).
- (54) Підставою господарсько-правової відповідальності учасника господарських відносин є вчинене ним правопорушення у сфері господарювання (частина перша статті 218 ГК України). Господарське правопорушення є наслідком протиправної поведінки порушника господарського зобов'язання. Це може бути дія чи бездіяльність, що порушують умови договору.
- (55) Отже, за принципами господарського законодавства, суб'єкт господарювання, який не порушив господарське зобов'язання (або порушення сталось з незалежних від нього обставин) не може бути притягнений до господарсько-правової відповідальності, тобто до нього не може бути застосована оперативно-господарська санкція у формі відмови від господарського зобов'язання зі стороною, яка порушила таке зобов'язання.
- (56) Цей принцип господарсько-правової відповідальності також знайшов відображення в проєкті Договору, який пропонується до укладення споживачу послуг, зокрема:

«Сторона не несе відповідальності за порушення Договору, якщо воно сталося не з її вини (умислу чи необережності). Сторона вважається невинуватою та не несе відповідальності за порушення Договору, якщо вона доведе, що вжила всіх залежних від неї заходів щодо належного виконання цього Договору».

- (57) Також Підприємство зазначило, що оперативно-господарські санкції можуть бути запроваджені в господарських відносинах лише на підставі укладеного господарського договору, тому їх застосування до суб'єктів господарювання за раніше укладеними договорами, які не містили такої норми, є протиправним.
- (58) Щодо правових засад залишення заяви про укладення Договору без задоволення з підстав, визначених підпунктом 3.8.8 пункту 3.8 Умов: «Замовник має заборгованість із сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), крім випадку, якщо Замовник здійснив заходи щодо розстрочення і відстрочення такої заборгованості у порядку та на умовах, визначених законодавством України», Підприємство пояснило таке.
- (59) Вказана норма викликана необхідністю захисту майнових інтересів Підприємства, як такого, що позбавлене права вільного вибору контрагентів при здійсненні підприємницької діяльності.
- (60) Підприємство надає послуги з транспортування аміаку магістральним аміакопроводом з видачею з роздавальних станцій на умовах післяплати.
- (61) У той же час, наявність податкового боргу створює ризики невиконання споживачем зобов'язань з оплати послуг Підприємства з таких підстав.
- (62) Порядок стягнення податкового боргу регулюється положеннями Податкового кодексу України (далі – ПК України).
- (63) Податковий борг (недоїмка) – це сума узгодженого грошового зобов'язання, не сплачена платником у встановлений цим Кодексом строк, та непогашеної пені, нарахованої у порядку, визначеному цим Кодексом (стаття 14.1.175 ПК України).
- (64) З метою захисту інтересів держави, активи платника податків, що має податковий борг, передаються у податкову заставу (статті 88, 89 ПК України).
- (65) У подальшому невиконання зобов'язань щодо сплати податків і зборів платником податків може бути підставою стягнення суми податкового боргу за рахунок коштів та/або майна боржника.
- (66) Таким чином, суб'єкт господарювання, який має податкову заборгованість, має певні обмеження у здійсненні ним господарської діяльності, тому вступ у господарські правовідносини з таким суб'єктом є потенційно ризиковим.
- (67) Підприємство зазначає, що розуміння законодавцем таких ризиків, знайшло своє відображення в нормах законодавства у сфері публічних закупівель, зокрема, пункті 13 частини першої статті 17 Закону України «Про публічні закупівлі», яким визначено, що: «Замовник приймає рішення про відмову учаснику в участі у процедурі закупівлі та зобов'язаний відхилити тендерну пропозицію учасника або відмовити в участі у переговорній процедурі закупівлі в разі, якщо: <...> 13) учасник процедури закупівлі має заборгованість із сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), крім випадку, якщо такий учасник здійснив заходи щодо розстрочення і відстрочення такої

заборгованості у порядку та на умовах, визначених законодавством країни реєстрації такого учасника».

- (68) Тому, запровадження аналогічної норми в Умовах є виправданим з точки зору застосування аналогії закону, оскільки в даному випадку законом врегульовані аналогічні правовідносини, в яких суб'єкт господарювання позбавлений права вільного вибору контрагента, а така норма є спробою уникнути заздалегідь збиткового зобов'язання.
- (69) Також Підприємство акцентує увагу на тому, що запровадження Умов (у тому числі вимог до контрагентів та застосування штрафних санкцій) жодним чином не ущемляє інтересів суб'єктів господарювання та споживачів послуг, які добросовісно виконують свої господарські та податкові зобов'язання, натомість покликані захистити інтереси державного підприємства.

4. Оцінка заявлених дій

- (70) Як вже зазначалося вище ДП «Укрхімтрансміак» є суб'єктом природної монополії на ринку транспортування аміаку магістральними трубопроводами.
- (71) Діяльність суб'єктів природних монополій в Україні регулюється Законом України «Про природні монополії» метою якого є забезпечення ефективності функціонування ринків, що перебувають у стані природної монополії, на основі збалансування інтересів суспільства, суб'єктів природних монополій та споживачів їх товарів.
- (72) Згідно з абзацом 4 частини першої статті 10 Закону України «Про природні монополії» суб'єкти природних монополій зобов'язані, зокрема, забезпечувати на недискримінаційних умовах реалізацію вироблених ними товарів споживачам, а також не чинити перешкод для реалізації угод між виробниками, що здійснюють діяльність на суміжних ринках, та споживачами.
- (73) Водночас, господарська діяльність підприємств, установ та організацій трубопровідного транспорту визначається Законом України «Про трубопровідний транспорт» та іншими актами законодавства України.
- (74) Відповідно до статті 16 Закону України «Про трубопровідний транспорт» підприємства трубопровідного транспорту зобов'язані забезпечувати постачання споживачам хімічних продуктів відповідно до умов договорів.
- (75) Отже діяльність ДП «Укрхімтрансміак» як суб'єкта природної монополії на ринку транспортування аміаку магістральними трубопроводами, регулюється відповідними законодавчими актами й умовами договорів зі споживачами.
- (76) У свою чергу, ДП «Укрхімтрансміак» прагне запровадити Умови, положення яких містять додаткові вимоги до контрагентів та умови щодо застосування штрафів та штрафних санкцій, а також умови щодо відповідальності за невиконання договірних зобов'язань у вигляді неукладення договорів у майбутніх періодах, які носять дискримінаційний характер.
- (77) За таких обставин ДП «Укрхімтрансміак», встановлюючи додаткові умови та вимоги до потенційних контрагентів, які не обумовлені Законами України «Про природні

монополії» та «Про трубопровідний транспорт», ще на етапі позадоговірних відносин створює бар'єри доступу до Послуг з транспортування для майбутніх споживачів.

- (78) Отже, запровадження ДП «Укрхімтрансміак» умов накладення штрафів та штрафних санкцій за невиконання договірних зобов'язань Замовниками Послуг з транспортування, що передбачені пунктами 2.6 та 2.7 Умов, може призвести до ущемлення інтересів Замовників.
- (79) Слід зазначити, що в Договорі вже передбачена відповідальність Замовника за прострочення платежу у вигляді пені в розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України від суми заборгованості за кожен день прострочення платежу, яку Замовник сплачує Підприємству (пункт 7.2 Умов).
- (80) Крім того, в Умовах не передбачено співрозмірних штрафних санкцій для Підприємства за невиконання, виконання не в повному обсязі, несвоєчасне виконання своїх зобов'язань за Договором.
- (81) Беручи до уваги той факт, що ДП «Укрхімтрансміак» є суб'єктом природної монополії на ринку транспортування аміаку магістральними трубопроводами, Замовники Послуг з транспортування вимушені будуть прийняти нав'язані Підприємством додаткові умови щодо накладення штрафів та штрафних санкцій за невиконання договірних зобов'язань, що передбачені пунктами 2.6 та 2.7 Умов, у силу відсутності альтернативних джерел отримання Послуг з транспортування.
- (82) Водночас, крім штрафів та штрафних санкцій за невиконання договірних зобов'язань (пункти 2.6 та 2.7 Умов) ДП «Укрхімтрансміак» планує запровадити окремі умови, передбачені підпунктами 3.8.2, 3.8.3 та 3.8.8 пункту 3.8 Умов, на підставі яких, Підприємство відмовлятиме потенційним Замовникам в укладенні Договору та, відповідно, в отриманні Послуг з транспортування.
- (83) У свою чергу потенційні контрагенти ДП «Укрхімтрансміак» мають бути попереджені про ймовірну відповідальність за порушення договірних зобов'язань у вигляді неукладення Договору в майбутньому періоді, але не шляхом нав'язування дискримінаційних умов.
- (84) Неукладення Договору має своїм наслідком неотримання товару (аміаку рідкого), який доставляється саме цим видом транспорту та може мати більш привабливу ціну, а тому може бути лише виключною мірою санкцій до контрагентів.
- (85) З огляду на те, що в Замовників Послуг з транспортування відсутня можливість обрати іншого постачальника аміаку магістральним трубопроводом, позбавлення їх права доступу до отримання зазначених послуг може призвести до ущемлення інтересів останніх.
- (86) Відповідно до пункту 2 частини першої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», у сфері здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції Антимонопольний комітет України має повноваження надавати висновки щодо кваліфікації дій відповідно до законодавства про захист економічної конкуренції.
- (87) Згідно зі статтею 14 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (далі – Закон) з метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної

конкуренції, підвищення передбачуваності його застосування Антимонопольний комітет України чи адміністративна колегія Антимонопольного комітету України може надавати суб'єктам господарювання на підставі наданої ними інформації висновки у формі рекомендаційних роз'яснень щодо відповідності дій суб'єктів господарювання положенням статей 6, 10 та 13 вказаного Закону.

- (88) За змістом статті 14 Закону висновки у формі рекомендаційних роз'яснень надаються суб'єктам господарювання, які мають намір вчинити відповідні дії, щодо їх відповідності положенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (89) Отже, метою надання Комітетом рекомендаційних роз'яснень, з огляду на диспозицію статті 14 Закону, є запобігання порушенням Закону.

Щодо відповідності дій суб'єкта господарювання положенням статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

- (90) ДП «Укрхімтрансміак» просить надати висновки щодо відповідності дій Підприємства положенням Закону України «Про захист економічної конкуренції», зокрема, чи матимуть дії щодо запровадження Умов надання послуг з транспортування (переміщення) аміаку магістральним трубопроводом, що поставляється споживачам України, ознаки зловживання монопольним становищем на ринку.
- (91) Частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (92) Згідно із частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (93) Отже, дії ДП «Укрхімтрансміак» щодо запровадження Умов, до яких входять пункти 2.6, 2.7 та підпункти 3.8.2, 3.8.3 та 3.8.8 пункту 3.8, положення яких містять умови, що можуть призвести до ущемлення інтересів Замовників Послуг з транспортування, можуть призвести до порушення, передбаченого частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку транспортування аміаку магістральними трубопроводами.

Враховуючи наведене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» та статтею 14 Закону України «Про захист економічної конкуренції», Антимонопольний комітет України надає державному підприємству «Укрхімтрансміак» (вул. Є. Сверстюка, 15, м. Київ, 02002, ідентифікаційний код юридичної особи 31517060) такі

ВИСНОВКИ:

Дії державного підприємства «Укрхімтрансміак» щодо запровадження Умов надання послуг з транспортування (переміщення) аміаку магістральним трубопроводом, що поставляється споживачам України, до яких входять пункти 2.6, 2.7 та підпункти 3.8.2, 3.8.3 та 3.8.8 пункту 3.8, положення яких містять умови, що можуть призвести до ущемлення

інтересів Замовників цих послуг, можуть призвести до порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого статтею 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Висновки надані виключно в межах і на підставі наданої в заяві інформації та доданих до неї документів.

Голова Комітету

Ольга ПІЩАНСЬКА